

Pandoran lipas

ULLA VIERTOLA

Poetrio Ilpo Tiihonen, Merja Ikkela ja Sara Puljula tarjoilevat tällä levyllä musiikilla terästetyn annoksen runoutta. Runot ovat peräisin Tiihosen kokoelmista Lyhyt oodi kaikelle (2000), Largo (2004) ja Jumalan sumu (2009). Runot nousevat äänikerrostuman pintarakenteeksi, mutta myös Ikkelan ja Puljulan säveltämällä ja esittämällä musiikilla on kokonaisuuden kannalta oma vahva roolinsa ja merkityksensä. Puljulan vahva, karhea kontrabasso muovaa runoilille rungon, ja Ikkelan piano ja haitari rakentavat erilaisia tunnesävyjä ja mielialoja sanojen taustalle.

Esityksestä syntyi ensimmäisenä mielikuvana kulunut tulkinta kylmässä ja kovassa maailmassa harhailevan ihmiskokoon haaveesta päästä joskus perille omaan sisäiseen kotiin, sellaiseen olemiseen paikkaan tai hetkeen, jossa on hyvä olla. Toisella kuuntelukerralla tulkinta muuttui ja monipuolistui: kun runot avaavat Pandoran lippaan ihmismielen sisällä, ”huoneen täyttää virtuaalilupausten dunkku, keskenään torailevat toiveet, unelmat paremmuuttaan uhoten...” Kova maailma ei enää ole ihmisen ulkopuolella, vaan se on osa häntä itseään. Ihmis-

mielen Pandoran lippaasta löytyvät ihmistä piinaavat vitsaukset: kaikki mitä hän toivoo, tahtoo tai pitää itselleen pakollisena. Lippaasta pyrkivät ulos ihmisen ulkoinen, ajan ja paikan ehdoilla tuotettu minä, mutta myös hänen piilossa pidetty sisäinen olemuksensa. Joukon jatkona ovat vielä lopulliseen ristiriitaan ja kaaokseen sortumisen pelko ja sen vastakohtana ikuinen unelma täydellisestä harmoniasta.

Tiihosen runojen ihmisistä ahdistaa koko ajan joku tai jokin, sekä hän itse että koko muu maailma hänen ympärillään. Arjen hyväksyminen ja arkeen uppoutuminen ovat keinoja torjua ahdistusta, mutta samalla kun arjesta rakennetut rajamuurit torjuvat kaaosta, ne myös salpaavat ihmisen sisälleen. Joskus, vaikka vain hiljaa mielessään, Tiihosen ihmisen kapinoi; runossa ”Isijännite” esimerkillinen isä tuntee olevansa kuin marsalkka Mannerheim mansikkamaan laidalla. Arjen turhauttama runon mies ihmettelee naisia, jotka vain rakastavat, vaikka pitäisi lyödä kirveellä. Nainen, runon kuuntelija, saattaa puolestaan ihmetellä, mitä tai ketä hänen pitäisi lyödä – miestä vai arkea? Arki-

Ilpo Tiihonen & Merja Ikkela & Sara Puljula
Poetrio. Lue minulle
WSOY, 2010
CD, kesto 48 min

ainakin on haavoittumaton, se vain väistää iskun ja hiipii uudesta kimppeun toiselta puolelta.

Levyn toinen kuuntelukerta on yllättäen rentouttava, lähes nukuttava. Runot ja musiikki yhdessä tuntuvat hetkeksi tarjoavan helpotusta kuulijan omaan ahdistukseen. Sanat ja sävelet pakottavat kuulijan kohtaamaan kaaoksen avaruuden viiltävässä, pelottavassa tyhyydessä, mutta ne myös pelastavat hänet takaisin maan päälle arkeen täynnä tuttua ja turvallista, käytössä sopivaksi kuulunutta romantiikkaa. Runossa ”Sinä olet”, lempeästi ja kaihoisesti soiva haitari houkuttelee kuulijaa antamaan itselleen anteeksi kaikki menneessä elämässä tehdyt virheet ja typeryydet. Tiihosen sanat suostuttelevat häntä lopultakin tekemään sen päätöksen, jonka tekemistä hän on koko ikänsä ajan vitkutellut: ”täällä minä elän, enkä käänny takaisin”.